

KELETI NYELVEK ÉS KULTÚRÁK ALAPSZAK
TIBETI SZAKIRÁNY
(TÁVOL-KELETI INTÉZET)

A SZAKOT GONDOZÓ INTÉZET

Távol-keleti Intézet

**SZAKDOLGOZATTAL ÉS ALAPSZAKOS ZÁRÓVIZSGÁVAL KAPCSOLATOS
KÖVETELMÉNYEK**

Formai követelmények:

- A szakdolgozatot alapesetben magyar nyelven, vagy — előzetes megbeszélés alapján — egyéb (angol, orosz, német, vagy a szakiránynak megfelelő) nyelven, számítógépen kell elkészíteni.
- A magyar nyelven készült szakdolgozatoknak tartalmaznia kell 2-3 oldalas az alapszaknak megfelelő idegen (kínai szakirány esetén: 1800-2700 írásjegynyi modern kínai) nyelven készült összefoglalást.
- Formai követelmények: A4-es oldalakon, margóbeállítások: bal 3,5 cm, jobb 2 cm, fent 2,5 cm, lent 2,5 cm; a betűméret: a főszövegben 12 pontos, a lábjegyzeteknél 10 pontos Times New Roman, a sortávolság: a főszövegben 1,5, a lábjegyzeteknél 1; bekezdés: mindenütt sorkizárt
- A dolgozat terjedelme minimum 40.000, maximum 75.000 karakter (szóközök nélkül), mely terjedelemben nem számít bele a címoldal és a (kötelező) tartalomjegyzék, továbbá a (kötelező) bibliográfia. A felső határ tágítását a témavezető a megfelelő mértékben engedélyezheti.
- A dolgozatot elektronikus formában kell elkészíteni, és elektronikusan (PDF, vagy Word formátumban) kell felölteni a Neptun tanulmányi rendszer vonatkozó felületére.
- A szakdolgozat-leadás során egyetlen dokumentum feltöltésére van lehetőség a mellékletekkel együtt.
- A borítón fel kell tüntetni: „szakdolgozat” szót, a szakdolgozat címét, a bal alsó sarokban a témavezető nevét és címet (rangját), a jobb alsó sarokban a hallgató nevét, szakját és a szakdolgozat készítésének évét.
- A hallgatónak feltöltés során nyilatkozni kell a Neptunban, hogy a munka saját szellemi terméke. (Kérjük, hogy figyelje az Egyetem plágium-ellenőrzésre vonatkozó szabályozását.).
- 2021-től minden hallgató csak témavezetői támogatással adhatja le dolgozatát.

Tartalmi követelmények:

- Az egy témát átfogóan feldolgozó szakdolgozatában a hallgató számot ad a szakirányú tanulmányok keretében megszerzett tudásáról. A szakdolgozat témája az alapszak tárgyainak (tárgan értelmezett) témaköreiből szabadon választható, de a témát a szakgazdának/témavezetőnek jóvá kell hagynia. A szakdolgozat önálló gyűjtőmunkán (terepmunkán, levéltári kutatáson, szakirodalmi anyaggyűjtésen) alapuló dolgozat. Ebben a hallgató bizonyosságot tesz a témaként választott tárgykör anyagának, szakirodalmának, fogalmainak és terminológiájának ismeretéről. A szakdolgozatnak igazolnia kell azt, hogy a hallgató képes a fő kutatási módszereket alkalmazni, az önállóan gyűjtött anyagot rendszerezni, értelmezni, elemezni, véleményét a stílís- és nyelvi (nyelvtani) szabályoknak megfelelően megfogalmazni.
- Az egyes Tanszékek az Intézet honlapján teszik közzé a választható témaköröket. A témakinálat évente változhat, ez a Tanszékvezetők kompetenciája. A hallgató önállóan is választhat témát, ez esetben minden témáról egyedileg dönt a témavezető és a tanszékvezető.
- A hallgató a 4. szemeszterben a szakdolgozatához témavezetőt választ az illetékes tanszék oktatói közül, akivel megbeszéli a szakdolgozat koncepcióját. Ennek alapján a hallgató az adott évben május 31-ig

leadja a témavezetőnek (1 példányban) az Intézet honlapjáról letölthető „BA szakdolgozat témabejelentő lap”-ot (a másik példány a hallgatónál marad).

A mongol szakirányon „BA szakdolgozat témabejelentő lap” kitöltése és május 31-ig történő leadása nem kötelező, elegendő a szakdolgozati címbejelentő leadása az arra előírt időben.

- A hallgató a jóváhagyott szakdolgozati címet a záróvizsgát megelőző félévben köteles a Neptun tanulmányi rendszeren keresztül bejelenteni. A szakdolgozati címbejelentés határidejét az adott félévre vonatkozó Hasznos tudnivalók (határidős jegyzék tartalmazza. Témaváltozás esetén a címváltozást a hallgató a záróvizsgát megelőzően köteles a bejelenteni a Tanulmányi Hivatalban. A változtatás időpontja és a záróvizsga-időszak kezdete között az alapképzés és a mesterképzés esetén legalább 4 hónapnak kell elteltie.
- A hallgató a témavezetőt köteles konzultáció céljából (min. 3 alkalom) felkeresni. A konzultáción történő megjelenést az Intézet honlapjáról letölthető „BA szakdolgozat konzultációs lap”-on a témavezető aláírásával igazolja. A konzultációs lapot a hallgató köteles a dolgozat leadásakor mellékelni.

ÉRTÉKELÉS:

A szakdolgozat megírásában a hallgatót (kötelező jelleggel választandó) témavezető segíti. A témavezető szükség esetén konzultál a bírálóval az értékelésről, részt vehet a szakdolgozat védésén, s lehet akár a szakdolgozat egyik bírálója is. Külső témavezető/bíráló személyének választását a szakirány vezetője engedélyezheti.

A szakdolgozat értékelése ötfokú skálán (1-5) történik. A dolgozat érdemjegyét a témavezető és a Tanszékvezető által kijelölt bíráló szöveges bírálata alapján az alapszakos záróvizsga bizottság állapítja meg. A bírálatok elkészítéséhez az Intézet által meghatározott szempontok (1. témaválasztás, 2. nyelvezet, terminológia, stílus, 3. filológiai apparátus, 4. a vizsgálat megalapozottsága, 5. szerkezet, gondolatmenet, 6. módszer) az irányadóak.

A „Szakdolgozati bírálati lap” a szempontok részletes leírásával az Intézet honlapjáról letölthető. Amennyiben a záródolgozatban sorozatosan súlyos, értelemzavaró nyelvi hibák fordulnak elő, az összesített érdemjegy elégtelen. Az elégtelen dolgozat ismétlésének módját az intézményi szabályzatok és a szakirány előírásai tartalmazzak.

BA SZAKZÁRÁS KÖVETELMÉNYEI:

Az alapszakos záróvizsgára — amelynek előfeltétele az abszolutórium és az elfogadott szakdolgozat — a (vagy a tanulmányokat lezáró utolsó) félév végén kerül sor és **két részből áll:**

1) Írásbeli rész:

– A vizsgarész a mai tibeti és a klasszikus tibeti nyelvi kompetenciákat méri:

(I) Írott szöveg értése:

I.1. Klasszikus tibeti szöveg fordítása szótárhasználattal

I.2. Mai tibeti nyelvi szöveg fordítása szótárhasználat nélkül

(II) Szövegalkotás mai tibeti nyelven: Rövid bemutatkozás

2) Szóbeli rész

– A szóbeli vizsgarész két összetevője:

(I) A szakdolgozat védése: A hallgató röviden ismerteti szakdolgozata tartalmát, kitérve a célkitűzésre, a módszerekre és az eredményekre, majd válaszol a vizsgabizottság tagjai által feltett kérdésekre (minimum 3 kérdés).

(II) Szaktárgyi ismeretek: A témakörökből — nyelv és írásbeliség, történelem, hagyományos műveltség, kultúra, vallástörténet — álló tételsorokból 3 tételt húz a hallgató, rövid felkészülés után 5-5 percben összefoglalja a témát, majd válaszol az esetlegesen felmerülő kérdésekre.

Minimum kétfelős bizottság előtt vizsgáznak a hallgatók.

Az e vizsga által ellenőrzött ismeretek témaköreiben a szakirány oktatói tételsorokat dolgoznak ki és bocsátanak a hallgatók rendelkezésére.

A ZÁRÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE:

A záróvizsgán adott/kapott érdemjegyek:

ZV írásbeli vizsgarész összesített érdemjegye (mai tibeti nyelv értése írásbeli vizsgarész érdemjegye + klasszikus tibeti nyelv írásbeli vizsgarész érdemjegye) + ZV szóbeli vizsgarész összesített érdemjegye (ZV szakdolgozat védeése vizsgarész érdemjegye + ZV 1. szóbeli tétel részjegye + ZV 2. szóbeli tétel részjegye + ZV 3. szóbeli tétel részjegye); ZV összesített érdemjegye

A záróvizsga eredménye:

1) Írásbeli rész:

Értékelés: az írásbeli vizsgarész összesített eredményét az írott szöveg értésére (I) kapott érdemjegynek és a szövegalkotásra (II) kapott érdemjegynek a számtani átlaga adja. A kerekítés az írásbeli vizsgarész esetében az akadémiai kerekítés szabályai szerint történik.

2) Szóbeli rész

Értékelés: a szóbeli vizsgarész összesített eredményét a szakdolgozat védeése (I) érdemjegyének és a szaktárgyi ismeretek szóbeli tételekre (II) megszerzett összesített érdemjegyének számtani átlaga adja. A kerekítés a szóbeli vizsgarész esetében is az akadémiai kerekítés szabályai szerint történik.

A záróvizsga végeredménye (összesített jegye):

A záróvizsga végeredményét az írásbeli vizsgarész összesített érdemjegyének és a szóbeli vizsgarész összesített érdemjegyének a számtani átlaga adja. Az esetleges kerekítés a szóbeli vizsgaeredmény irányába történik.

A gyakorlatban:

kerekítve = $(ZV \text{ írásbeli vizsgarész összesített érdemjegye} + ZV \text{ szóbeli vizsgarész összesített érdemjegye})/2$

AZ OKLEVÉL MINŐSÍTÉSE:

Az oklevél minősítését a szakdolgozat bírálatára kapott érdemjegynek, a záróvizsgán megszerzett írásbeli vizsgarész érdemjegyének és a záróvizsgán megszerzett szóbeli vizsgarész érdemjegyének számtani átlaga adja a HKR 84§ (6) bekezdésben foglalt kerekítési szabály alapján.

A gyakorlatban:

kerekítve = $(\text{szakdolgozat bírálatának érdemjegye} + ZV \text{ írásbeli vizsgarész összesített érdemjegye} + ZV \text{ szóbeli vizsgarész összesített érdemjegye})/3$

Az oklevél érdemjegy megállapítása:

84. § (6) Az oklevél minősítése a két tizedesjegyre kiszámított átlageredmény alapján történik:

- kiváló, ha az átlag 4,80-5,00,
- jeles, ha az átlag: 4,50-4,79,
- jó, ha az átlag 3,50-4,49,
- közepes, ha az átlag 2,50-3,49,
- elégséges, ha az átlag 2,00-2,49.

TÉTELEK, ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖRÖK AZ EGYES SZAKIRÁNYOKON:

A TIBETI SZAK ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖREI

1. TIBET TÖRTÉNETE

- 1) A tibeti történelem forrásai (külső és belső források)
- 2) A királykor kiemelkedő személyiségei (a három tankirály tevékenysége, jelentőségük)
- 3) A királykori társadalom elemzése (nemzeti társadalom / feudális társadalom, központosítás – állam kiépítése, egyház szerepe)
- 4) A királykori Tibet külkapcsolatai (India, Kína [Tang-kor], Belső-Ázsia [Kelet- és Nyugat-Turkesztán])
- 5) Egyházi és világi hatalom egybefonódása a 10–16. században (lamaista rendek, tekintélyuralmi korszakok)
- 6) A teokratikus állam kiépülése, 1642–1751 (előzmények: a gelugpa rend megerősödése, mongol kapcsolata; széttagoltság és belső viszály: mongol, mandzsu külső beavatkozás)
- 7) A teokratikus állam elemzése (államigazgatás, társadalmi rétegződés, gazdaság [földműves, nomád pásztor, kereskedelem])
- 8) Tibet politikai helyzete a protektorátus korában, 1728–1950 között (hatalmi harcok, a kínai befolyás erősödése, a gurka háborúk)
- 9) Tibet és a gyarmati – orosz és brit-ind – birodalmak a 18. és 20. sz. között (a Kelet-indiai Társaság szerepe Indiában, „koronagyarmat”, további terjeszkedés Tibet irányába [Szikkim, Bhután, Tibeti protektorátus]; a cári Oroszország terjeszkedése Közép- és Belső-Ázsiában; 1907-es antant és 1914-es szimlai egyezmény)
- 10) Tibet története a 20. század közepétől (kínai megszállás, Tibeti Autonóm Terület létrejötte és működése, a XIV. dalai láma emigráns kormánya, tibetiek Indiában, Nepálban és Bhutánban)

2. MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET ÉS TIBET-KUTATÁS

- 1) Táj és nép (földrajzi meghatározottság [fizikai földrajz], etnikai jellemzők [7–20. sz.], tájegységek és politikai határok [politikai földrajz], szomszédos kultúrák [Kína, India, Belső-Ázsia] szerepe)
- 2) Hagyományos feudális társadalom (nemesek, földművesek, nomádok)
- 3) A tibeti mindennapok régen és ma (gazdaság, oktatás, egészségügy, fizetési eszközök)
- 4) A tibeti időszámítás és az ünnepek (a luniszoláris időszámítás általános jellemzése, a 12-es állatciklus és a 60-as ciklus, a négy általános nagy ünnep és helyi ünnepek, ünnepi szertartások)
- 5) Tibet vallásai: vallási szinkretizmus, népi hitvilág vilásképe és irodalma
- 6) Tibet vallásai: bön (korszakolása, tételes vallássá alakulása, elméleti rendszer kidolgozása, irodalma, művészete, helyzete napjainkban)
- 7) A tudományos Tibet-kutatás előzményei (egyházi és világi utazók Tibetben)
- 8) Kőrösi Csoma Sándor tibetisztikai munkássága (a nyugati Tibet-kutatás megteremtője, kolostori terepmunka, Szangye Puncog, Alexander-könyvek, monográfiái: Tibeti nyelvtan, Tibeti-angol szótár, Buddhista terminológiai szótár, munkássága tudományos folyóiratokban)
- 9) A tibetisztikai kutatások napjainkban (kutatóközpontok, egyetemi kutatások)
- 10) A tibetisztikai kutatások modern eszközei és módszerei (adatbázisok, digitális szótárak, referenciaművek, szövegszerkesztők)

3. A BUDDHIZMUS TIBETBEN

- 1) Mahájána, vadszrajána (a buddhizmus fő irányzatai, jellemzőik)
- 2) A Tibetben elterjedt buddhista irányzat általános jellemzői (elméleti alap: a középút filozófiája, gyakorlat: fokozatosság elve, a mester meghatározó szerepe, titkosság)
- 3) A buddhizmus elterjedése Tibetben (az első megtérés, a második megtérés, a régi és új iskolák összehasonlítása, mai helyzet)

- 4) Tibeti buddhista rendek: a nyingmapa rend és a kagyüpa irányzatok (a nyingmapa rend mint az első megtérés egységes irányzata, a második megtérés új rendjei, a kagyüpa rend és alrendjei, történetük, tantételeik jellemzői, indiai mestereik, jeles tibeti tanítók, kolostoraik)
- 5) Tibeti buddhista rendek: a szakjapa rend, a kadampa és a gelugpa rend (történetük, tantételeik jellemzői, indiai mestereik, jeles tibeti tanítók, kolostoraik)
- 6) A lamaista egyház Tibetben (kolostorok és kolostori birtokok, a kolostorok irányítása, egyetemek szerepe a hagyományörökítésben)
- 7) A buddhista egyház szerepe a közéletben a 7. századtól napjainkig (világi és egyházi hatalom összefonódása, államvallás, szerepe a tekintélyuralmi rendszerben, a teokrácia)
- 8) A dalai láma intézménye (a tulku-rendszer kialakulása, jelentősége az egyházi hatalom átörökítésében, a dalai láma felkutatása, hatalmának korlátai, a régensek, a pancsen láma intézménye)
- 9) A szerzetesek életpályája és a világi hívek vallásos élete (szerzetesi fokozatok, kolostori élet, kolostori képzés, a világi hívekre vonatkozó szabályok, részvételük az egyházi ünnepeken)
- 10) A tibeti buddhizmus elterjedése (mongol népcsoportok körében [két megtérés tibeti közreműködéssel], a XIV. dalai láma Indiában, a pekingi lámakolostor, tibeti szerzetesek tevékenysége nyugaton)

4. TIBETI IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

- 1) A tibeti írásbeliség kezdetei (írás létrejötte és szerkezete, nyelvtan, szótárak, nyelvújítás, első nyelvemlékek)
- 2) A tibeti könyv (formai sajátosságai és szerkezete)
- 3) A tibeti irodalom felosztása (világi: népköltészet, Geszár, egyházi: kanonikus, extrakanonikus, fő témakörök, a történeti irodalom fő műfajai)
- 4) A tibeti kánonikus irodalom (a tibeti kánon története, a Kágyur és a Tengyur részei, Kőrösi Csoma Sándor kánonleírása)
- 5) Az önálló tibeti irodalom (jelentősége, fő témakörei és műfajai, a szumbumok szerkezeti jellemzői, a tibeti vers)
- 6) A buddhista művészet megjelenése Tibetben (a „művészet” helye a tudományok között, funkciója, első buddhista művészeti alkotások Tibetben – Buddha-szobrok, sztúpák, Szamje-kolostor, Potala)
- 7) Képzőművészeti ágak Tibetben (világi és egyházi építészet, buddhista szobrászat, festészet, rituális tárgyak)
- 8) Buddhista festészet és szobrászat (az ábrázolások típusai: szobrok, domborművek, freskók – fő témák: pl. létkerék –, tekercsképek, amulettek stb., a tantrizmus megjelenése az ábrázolásban)
- 9) Tibeti buddhista pantheon, buddhák, bódhiszattvák, védőistenségek ábrázolása (ikonometriai, ikonográfiai jellemzőik)
- 10) A tekercsképek formai és kompozíciós elemzése (anyaga, festés technikája, folyamata; a tekercsképek alapvető funkciói; ikonográfia, ikonometria, kompozíció típusok)

